

“มานุษยวิทยาที่รู้จัก - มานุษยวิทยาที่รู้สึก”

ณัฐพล สุขประสงค์

นักศึกษา, วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (มานุษยวิทยาสังคมและวัฒนธรรม)

KU Leuven, เลอเวน, เบลเยียม

265

มอง

มีนาคม 2556, เมืองฟิวดัน, นิวซีแลนด์

ณ เมืองที่อยู่เหนือสุด ของเกาะใต้ของประเทศนิวซีแลนด์ ผมนั่งอยู่บนชายหาดกับเพื่อนกลุ่มหนึ่ง เรานั่งกันอยู่ห้าคน สองคนเป็นคนเยอรมัน คนหนึ่งมาจากบราซิล และอีกคนหนึ่งมาจากเนเธอร์แลนด์ เพื่อนคนหนึ่งเล่นกีตาร์อย่างชำนาญ เธอร้องเพลงหนึ่งที่พวกเราต่างรู้จัก

“And if you have a minute why don't we go. Talk about it somewhere only we know.”

พวกเราที่เหลือร้องเพลงคลอตามไปด้วย

เรานั่งจิบเบียร์ในอากาศที่เย็นสบาย ผมนั่งมองเทือกเขาเขียวขจีติดกับทะเลสีฟ้าใส เรือลำใหญ่ที่คอยรับส่งผู้โดยสารจากเกาะใต้ไปยังเกาะเหนือกำลังออกจากท่าเรือแล่นไปช้าๆ ผ่านจุดที่ผมนั่งอยู่กับเพื่อน และค่อยๆ หายไปในเส้นขอบฟ้า

มิเชล พูโกต์ กล่าวว่า เรือเป็นพื้นที่ลอยน้ำที่ยอมจำนนต่อความไม่มี
สิ้นสุดของทะเล เรือสำคัญต่ออารยธรรมเพราะเป็นอาณาบริเวณแห่งจินตนาการ
สำหรับผม เรือเป็นสัญลักษณ์ของการเดินทางพร้อมกับความไม่รู้ และการเปิดกว้าง
ต่อประสบการณ์ที่ตัวเราเองไม่สามารถกำหนดได้ การเดินทางโดยเรือสำหรับผม
จึงคือการอยู่ในพื้นที่พิเศษที่เต็มไปด้วยการเรียนรู้ไปตามแต่ละท่าเรือ และโอกาส
ของพัฒนาการอันไม่มีที่สิ้นสุด

ฟัง

พฤศจิกายน 2556, KU Leuven, เบลเยียม

ผมตัดสินใจเรียนต่อสาขามานุษยวิทยา ด้วยมานุษยวิทยาที่ผมรู้จัก แต่ยิ่ง
ผมรู้จักมานุษยวิทยามากขึ้นเท่าไร ผมก็ยิ่งรู้สึกว่ามันมากขึ้นเท่านั้น
ในขณะที่เหมือนกับว่ามันเป็นสิ่งที่แปลกแยก แต่ขณะเดียวกันมันก็เป็นสิ่งที่อยู่
ภายในตัวผม คล้ายกับว่าความรู้สึกครั้ง ๆ กลาง ๆ และความไม่รู้ในความรู้ที่ตัวเองทำให้
ผมสนใจมานุษยวิทยามากขึ้น

ผมนั่งอยู่ในห้องบรรยายของคณะสังคมศาสตร์ เราเพิ่งจบการสนทนาเรื่อง
Anthropology Matters ที่อาจารย์หลายท่านมาร่วมกันเล่าประสบการณ์ว่า แต่ละคน
มาลงเอยกับมานุษยวิทยาได้อย่างไร เพื่อนคนหนึ่งถามอาจารย์ว่า เราจะทำให้
มานุษยวิทยามีพลังมากกว่านี้ได้อย่างไร อาจารย์ท่านนั้นตอบเพียงคำว่า สิ่งที่เขา
อยากจะทำคือบอกกับผู้มีอำนาจทั้งหลายก็คือ “ความจริงมันไม่ได้ง่ายขนาดนั้น”

ไม่ใช่ที่ผมไม่เคยเชื่อว่าความจริงมันซับซ้อน เพียงแต่คำพูดครั้งนี้ของอาจารย์
ยิ่งตอกย้ำความเชื่อลึก ๆ ที่ผมมีอยู่เป็นทุนเดิม ว่าความจริงมันซับซ้อนมากเสียจน
อาจจะไม่มีอยู่จริงก็ได้ และการตามหาความจริงสูงสุดอาจจะไม่สำคัญเท่าการเรียนรู้
ความจริงในสายตาของคนบางกลุ่ม และยอมรับว่าความจริงมันมีหลายชุด

วิธีการมองและเข้าใจโลกแบบนี้ เป็นสิ่งหนึ่งที่ผมเรียนรู้จากคณะสังคมวิทยา
และมานุษยวิทยาที่ธรรมศาสตร์ มานุษยวิทยาทำให้ผมสงสัยและพยายามเข้าใจ
ปรากฏการณ์ที่ดูปกติ แม้กระทั่งการเดินทาง การกิน หรือการพูดล้วนแต่เป็นสิ่งที่
นักมานุษยวิทยาสนใจ สิ่งเหล่านี้ทำให้ผมเปิดกว้างต่อความแตกต่างของผู้คน พยายาม
เข้าใจให้ใกล้ชิดกับมุมมองที่คนเหล่านั้นมองมากที่สุด และที่สำคัญทำให้ผมเห็นความ
งามของสิ่งต่าง ๆ รอบตัวที่เราเรียกกันว่า วัฒนธรรม

เดิน

สิงหาคม 2557, เมืองโป, ฝรั่งเศส

วันนี้แดดออกจ้า ท้องฟ้าที่ปลอดโปร่งทำให้ผมมองเห็นเทือกเขาสลับซับซ้อน
ทางตอนใต้ของฝรั่งเศส ผมเดินเลียบบไปตามถนนสำหรับเดินชมวิวของเมือง ดูผู้คน
เดินไปมา บางคนถือกล้องตัวใหญ่ บางคนเดินตัวเปล่า เด็ก ๆ วิ่งเล่นกันสนุกสนาน
หยอกล้อกันด้วยภาษาที่ผมเองก็เข้าใจบ้าง ไม่เข้าใจบ้าง ผมนั่งดูกิจกรรมของ
แต่ละคนแล้วนึกถึงหนังสือประกอบการเรียนวิชามานุษยวิทยาเมืองที่ธรรมศาสตร์
ที่เป็นแรงบันดาลใจให้ผมพยายามใช้ชีวิตช้าลง นั่งรถน้อยลง และเดินมากขึ้น สิ่งเล็กๆ
เหล่านี้ล้วนเป็นสิ่งที่ผมอาจมองไม่เห็นหากไม่ได้หยุดและสังเกตมันอย่างตั้งใจ และ
การหยุดสังเกตสิ่งเล็กๆ รอบตัวนี้เองที่ดึงดูดให้ผมยังอยู่กับมานุษยวิทยา

คิด

ธันวาคม 2557, เลอเวิน, เบลเยียม

ผมนั่งคิดถึงมานุษยวิทยาที่ผมรู้จัก วิธีคิดและวิธีการมองโลกแบบที่ผมมี
เป็นผลผลิตจากการเรียนมานุษยวิทยาตั้งแต่ที่ธรรมศาสตร์มาจนถึงตอนนี้อย่าง
หลีกเลี่ยงไม่ได้ ผมมองดูโลกและการเปลี่ยนแปลง ตั้งใจฟังมันสนทนากับอดีตอย่าง
พิถีพิถันเพราะ เดี๋ยวไปพร้อมกับมัน และคิดถึงมันอย่างละเอียด ความรู้สึกที่ผมมี
ในวันนี้ต่อมานุษยวิทยา คือการเติบโตของคน ๆ หนึ่ง ผ่านการเปลี่ยนแปลงที่นำไป
สู่การเรียนรู้ตนเองและผู้อื่น การมองเห็นโลกอย่างไม่เพิกเฉย และการชื่นชม
ความงามของมันในทุกขณะที่สัมผัส

ผมยังจำคำพูดของเทอเรนซ์ ที่อาจารย์แจกบนของที่ระลึกในงานปัจฉิมนิเทศ
ของคณะฯ ได้ดี

“I am a human being, I consider nothing that is human alien to me.”

นี่ยังคงแสดงถึงสิ่งที่ผมรู้สึก และรู้จักคณะ (และวิชา) สังคมวิทยาและ
มานุษยวิทยาได้เป็นอย่างดี